

Zahle: Da jeg sluttede i Gaar, var jeg i Færd med at dvæle ved den politiske Betydning af den store Vækkelse til Selvstændighed, der foregaar i vor Husmandsklasse. De Organisationer, som i de senere Aar ere dannede af Husmænd, ere jo landøkonomiske Organisationer, ligesom Landboforeningerne ere, men derfor er det ingenlunde uden politisk Betydning, at disse Organisationer blive til. Det er ikke saaledes, at de virke med i Partipolitik, men de have den politiske Betydning, at de samle Husmandsbefolkningen til Følelsen af den Styrke, de eje, naar de staa sammen, og vække dem til Bevidsthed om den politiske Myndighed, der tilkommer dem. Dette har intet med Partipolitik at gøre, det er en almindelig Højnelse af vor Nation, som følger med den landøkonomiske Organisations Arbejde blandt Husmændene, ligesom en lignende Højnelse af vor Nation fulgte med det landøkonomiske Organisationsarbejde, som Landboforeningerne have gjort væsentligt indenfor vor Gaardejerstand. Det viser sig og vil sikkert ogsaa i den nærmeste Fremtid vise sig, at man vil være nødt til fra Lovgivningsmagten at have i stedse stærkere Grad sin Opmærksomhed henvendt paa at op hjælpe Husmændenes og Landarbejdernes Kaar.

Det er ikke stort, hvad der er blevet gjort i forrige Aarhundrede i denne Retning, og det er jo heller ikke meget væsentlige Ting, vi have faaet begyndt paa i dette Aarhundredes Begyndelse. Det første, vi gjorde, var, at vi den 28. Maj 1880 gave Loven om Husmandskreditforeninger, som hjalp Husmændene til at kunne faa 1ste Prioriteter paa rimelige Vilkaar. Saa gik der hele 19 Aar, inden vi paa ny fik en Lovgivning, som havde særlig Sigte paa Husmandsstanden. Men den 17. Marts 1899 fik vi endelig Loven om Laan til Landarbejdere, som ville oprette Statshuse, vi fik de saakaldte Statshusmænd indførte i vort Samfund. Jeg maa nu gøre opmærksom paa, at denne Lov trænger i høj Grad til at forbedres. Erfaringen har vist, at de Lodder, som disse Statshusmænd faa, ere for smaa. Det er en Fare for vort Samfund, hvis vi skabe altfor mange Hjem, som ikke ere stærkere i økonomisk Henseende, end at de, saasnart der indtræffer Sygdom eller anden Ulykke i Familien, staa overfor den umiddelbare Nød. Vi ere imidlertid der inde paa et Spor, som vi kunne arbejde videre paa.

Saa gik Aarene indtil 1902, da vi fik en Husmandsskole paa Sjælland og Løfte

om en i Jylland. Dette sidste er vel nu ved at blive realiseret, og jeg vil meget haabe, at det virkelig bliver en Husmandsskole, man laver i Jylland, og ikke en saadan, som blot tilsyneladende skal være en Husmandsskole, men som i Realiteten bliver lavet i Strid med Husmandsorganisationerne og Husmændenes Ønsker. Husmændeneovre paa Fyn ere i Færd med selv at lave en Husmandsskole, og jeg vil haabe, at disse Bestræbelser ville blive mødte med al den Sympati og Velvillie fra Ministerens Side, som de i Sandhed fortjene. Der er mange, der i den senere Tid begynde at tale om „Alt for Fædrelandet“, om „tapre Mænd“, om at „værge Landet mod Fjender udad til“. Vi skulde ogsaa tænke en Smule paa at skabe Nationalværdier herhjemme derved, at vi højne de lavtstillede Samfundslag i vort Folk. Derved gøre vi utvivlsomt vor Nation stærkere og rigere end ved at lade disse Samfundslag leve videre paa det Oplysningstrin, hvor de nu befinde sig. Enhver Bestræbelse for at imødekomme Trangen hos de lavest stillede i Samfundet til Oplysning og Forbedring af deres Kaar er utvivlsomt et godt patriotisk Arbejde, hvorimod de Herrer, der altid have Munden fuld af patriotiske Talemaader, og som rette deres Bestræbelser for at højne vor Nation mod det Maal, at vi skulde kunne værge os udadtil, mildest talt ere inde paa et i patriotisk Henseende tvivlsomt Arbejde.

I øvrigt fik vi ogsaa i 1902 en Lov, som forbedrede Husmændenes og Landarbejdernes Kaar noget derved, at den gjorde Fæstehusmændene og Husmændene i det hele delagtige i de Forbedringer i Fæstegaardmændenes Kaar, som vare blevne indførte ved tidligere Lovgivning, saaledes at de ogsaa kunne faa tilbagebetalt Trediytedele, naar de ikke have siddet med deres Hus i 30 Aar, men dog have betalt Indfæstning for dette Tidsrum, og saaledes, at de faa Godtgørelse for de Forbedringer, som de i deres Besiddelsestid have foretaget paa Huset eller Lodden, og fremdeles saaledes, at naar Husmanden dør, faa hans Arvinger, ligesom Gaardfæstere, Lov til at hensesidde med Jordlodden indtil April næste Aar for at kunne komme til at høste der, hvor den afdøde har saaet.

Saa have vi faaet en lille Lov om Laan til Udstykningsforeninger, der ganske vist ikke er af megen Betydning i Øjeblikket, men Udstykningsforeningerne ere jo heldigvis i en glædelig Vækst.